

Tzevers kvarlåtenskap skulle ha deponerat i Lübecks skattkammare. Rådet intygar, att Helena är mor till sagda Margareta och därmed den närmaste arvingen, samt rekommenderar brevföraren Nicolaus Berskampe, borgare i Lübeck, vilken utsetts till Helenas ombud för att lyfta nämnda penningssumma.

Orig. på perg. fanns före 1939 i Archiv der Hansestadt Lübeck (Suec. 141) men är nu förkommet.

Avskrift med sigillbeskrivning [A] av K. H. Karlsson i dennes avskrifter ur danska och tyska arkiv, hs B 35, fol. 90 r—v, Sv. Riksark.

C. R. af Ugglas, Lödöse (1931) s. 118 f. not 5 och 163 med not 3; avbildning av stadssigillet (1374) s. 162.

Honorabilibus et discretis viris, dominis consulibus ciuitatis Lubicensis proconsules et consules Lodosienses se cum fideli famulatu ad omnia ipsorum beneplacita beniuolos et paratos. Honorabilitati vestre notificare cupimus in hiis scriptis, quod coram nobis constituta Elena vxor Elauī Attason coopidana nostra nobis intimauit, quod Hinricus Czeuer condā conciuīs vester pie recordacionis Margarete dilecte filie sue sexaginta marchas denariorum Lubicensium contulit et legauit in suo testamento, quam quidem pecuniam prouisoires dicti Hinrici Czeuer ad custodiam in camerariam vestram deposuerunt, prout nobis est relatū. Nunc vero Margareta filia Elene prescripte in nostra villa, diuina permittente clemencia, moriebatur. Nos vero ex certa consciencia vobis in hiis scriptis protestamur, quod dicta Elena est mater Margarete predictae et ^ap[er] consequens^a vicinior¹ heres, ita quod non est propinquior nec ita vicinus sicut ipsa, ac illa constituta, vt predictur, coram nobis cum suis prouisoribus et amicis statuit et ordinauit Nicholaum Berskampe conciuem vestrum presencium ostensorem suum verum et plenipotentem procuratorem ad exigendum et subleuandum pecuniam supradictam et ad faciendum iuxta eam omnia, que sibi necessaria siue opportuna videbuntur, et que ipsamet cum suis prouisoribus facere posset si personaliter presens esset, promittens se gratum et ratum habituram perpetuo omne, qu[o]d^b per ipsum in premissis fuerit actum siue protractum. Quapropter honorabilitati vestre supplicamus studiose, quatenus predicto Nicholao huiusmodi pecuniam assignari faciatis. Promittimus enim vobis bona fide et plena serie constare volumus per presentes, quod, cum sibi assignata fuerit, vobis et omnibus quorum interest nulla vltior monicio subsequatur, pro quo eciam ab ipsa Elena et eius prouisoribus sufficientem recepimus caucionem. Datum anno Domini M^o ccc^olxx^o primo, dominica Quasimodogeniti, sub sigillo ciuitatis nostre presentibus appenso jn testimonium premissorum.

”Sigillet: SIGILLVM CIVIVM DE LVTHOSIA kring stadsmur med två torn.”

^{a-a} pro 9ns orig. enl. marginalanteckning A, pro ceteris att rättas till pre ceteris A. ^b quod ändrat till quid A.

¹ Komparativen används här såsom ofta för superlativ; jfr M. Hammarström, *Glossarium till Finlands och Sveriges latinska medeltidsurkunder* (1925), Inledning s. 44, och K. Strecker, *Introduction to Medieval Latin* (English Translation and Revision by R. B. Palmer, 1957), s. 63.

X45.

1371 april 15.

Edsviken.

(Anhängare till konung Albrekt) sluta vid Edsviken i Sollentuna socken för sig och Stockholms slott och stad stillestånd med (anhängare till konungarna Magnus och Håkan) att gälla från denna dag och fram till nästkommande pingstdag (1371 25/5) samt därefter ytterligare fyra veckor, under vilka dock uppsägning kan ske med öppet brev, av den senare parten i Stockholm, av den förra i motsidans läger (vid Edsviken). Av konung Albrekts män namngivas marsken Karl Ulfsson, Magnus Gislesson

och 8 andra riddare, Albrekt Grote och 5 andra personer representerande Stockholms borgmästare, råd och menighet, vidare konungens "ämbetsman" Bo Jonsson jämte 16 andra svenner; fördraget inefattar också vänner och tjänare, såsom biskop Thyrgils av Strängnäs, vilka nu befinna sig i staden Stockholm eller kunna komma dit in, och även sådana som vistas på annat håll. Å motståndarsidan namngivas biskop Nils (Markusson) av Linköping, Erik Kättilsson och 9 andra riddare samt Ulf Jonsson och 17 andra svenner; till dessa komma de riddare och svenner, klerker, köpmän, bönder och bokarlar, som äro i deras följe eller annorstädes. Under den angivna tiden skall fördraget orubbligen gälla och ohindrad samfärdsel råda.

(Härtill komma följande särbestämmelser:) Även om konung Albrekt, hans fader eller deras folk kommer till Stockholm, få inga utfall företagas från Stockholms slott och stad, ej heller få anfall riktas mot dessa till lands eller vatten. Konung Magnus skall behandlas väl och får ej föras bort från staden. Bo Jonsson förbinder sig att ej befatta sig med de under (Stockholms) slott lydande land och de städer, som han å konungens vägnar innehade vid dennes avresa från Sverige, med undantag för uppbärandet av de laga skatter och resterande utskylder, som bönderna äro vana att erlægga på länsmans bud inom varje folkland eller hundare.

Orig. på perg. (36,2 × 22, uppveck 2,6 cm; 27 rader), Sv. Riksark. (= RPB 987). — Dokumentet torde vara skrivet av Laurentius Odonis, präst i Linköpings stift och påvlig notarie; se DS IX: 1, ed. L. Sjödin (1970), s. 41 (nr 7330).

Tryckt: C. G. Styffe, Bidrag till Skandinavians historia I (1859) s. 130 ff.; efter Styffe i Sverges Traktater, ed. O. Rydberg, II (1883) s. 424 ff., och i Meklenburgisches UB XVIII (1897) s. 36 ff., nr 10185.

I. Andersson, "Folkresningen" i Sverige 1371, i Scandia II (1929), s. 31 ff.; S. Engström, Bo Jonsson I (1935), s. 158 ff., spec. s. 172 ff.

Jfr proklamationen 1371 början? (DS X 1), konung Albrekts försäkran 1371 9/8 (DS X 75) och fredstraktaten 1371 14/8 (DS X 79).

Thæt see allum mannom witerlikt / *mædh* thesso waro brefue · at wi karl wlfson konung
albrictz marscalk / Magnus gyslason · bendict philippusson · Stephan wlfson · anund ionsson [,]
Bendict niclisson [,] Magnus haquonsson · Niclis gieddæ · Sten bendictzsson · Bo boson [,]
Riddaræ · ok aff borghamesteræ · Radhmanna wegnæ i stocholme ok meenhetinnæ ther sama
stadz · albrict grotte [,] Tydecha wander wæsen · Eriker swerdslipare · heyne sylfuerbrennare
· Thomas kare · ok arnold swarte · Bo ionsson waars herra konung albrictz · embetzman ·
arwidher gøzstafson / finwidher finwitzsson · Magnus finwitzsson · Magnus porse · haralder
karlsson · haralder kasi · ffolke niclisson · Magnus kasi · bendict ionsson · Staffan stangenberg
/ Magnus throttasson · Birgher wlfson · Pæther rybbing / Niclis kiættilsson · Cristoffer michiel-
dorpp · Sten bosson · swenæ · takum een vinlikan ok felughan dagh a wara sidhu · ok husins
ok stadzsins i stocholme · ok waræ winæ swa som biscopp Thyrgils · aff strengenes · ok alla
adhræ waræ winæ ok thiænara · som ther nu jnne æru · eller til waar jn koma kunne / i thessum
daghenom · eller hwar the helzt æru · *mædh* hederlikum mannom ok herrom · herra Niclisse bis-
cope i lyncøpunge [,] herra Erike kiættilsson · Nannæ abiorsson · jon vdzsson · Magnus sturæ ·
knut algotzsson · birghere thuræsson · wlf ionsson · wlf holmgerzsson · Rangwald philippusson ·
fiællor piik / Riddarum · wlf ionsson · axell kættilsson · Tubbæ eriksson [,] bardh ewindasson ·
joan gregersson / clæmet pætersson · Pæther israelsson · bendict niclisson · Gynter · pæther
brodherzsson · joan martinsson · amund hatt / Thuræ eriksson · Gøzstaff lafwrinzsson · abram
andersson · Olaue swensson · alff haraldzsson · henrik michielsdorpp [,] swenom · ok allum
therra hielparum · swa som riddarum ok swenom · klerkum · køpmannom · bondum ok bo-
karlum nempdum ok onempdum · som i therra følghæ æru · eller hwar the helzt æru · ther
the fordagthingæ a andræ sidhunæ · fran thessum daghinom ok til pingisdaghæ · som hær

næst epter komber · ok i fyuræ wikur forordhum · ther epter at thessin daghin gaar wt / *mædh* swa skælum at tha the eller wi · viliom thessin forordhin vpsighiæ · tha skulu the thøm vpsighiæ *mædh* vissum budhum ok opnom brefuum · i stocholm · ok wi thøm ater i therræ samning / j sama dagh ok fridh skulu waar godz ok ware pantæ a badha sidhur standæ ok waræ · swa at hwar waræ for andrum / a badha sidhur sith frilikæ nyuta skal · hwar thæt helzt ligger · vtan alt argt / Mædhan thessin dagher ok forordh standæ ma hwar til annars i kþpstadha ok annerstadz faræ frilika ok ohindradher · thogh swa at engin anners thæt arghasta werwe · Ok skulu i allum sakum swa stadhugh forordhin haldas som daghin sielfuer · vtan alt argt som før ær sagt / huilikin dagh / forordh ok felugheet / wi haldæ viliom ok skulum widher sannind ok godha tro / vtan alt argt / kome ok waar herra konung albrict til Stocholm · jnnan thæn daghin eller hans fadher eller hans wini ellæ hielparæ · tha skal æ thessin daghin standa obrutlikin a waræ sidhu · swa at thøm enkte argt tyma eller hendæ skal · wt aff stocholms hws eller stadhinom i stocholme · eller ther ater jn til land eller watn · som i therræ dagthingan begripne æru som før ær sagt vtan alt argt / jtem lofuum wi widher sannind ok godha tro som før ær sagt / at i thessum daghinom ok thessin daghin ok forordh wt / skal konung Magnus hederlikæ ok myuklikæ haldas ok bewaras · ok ey wntfõras aff stocholme til land eller watn · hwat helder konung albrict eller hans fadher eller andre therra hielparæ ok wini · jnnan koma eller ey jnnan thessin sama dagh ok forordh som før ær sagt / Jtem *mædh* allum thøm landum ok stadhum · som jak bo jnne hafdhe a mins herra konunxens wegnæ tha han aff landeno foor / skal iak eller min wmbudh mik eller sik enkte bewæria · i thessum dagh ok forordhum / vtan *mædh* laglikum ingieldum ok aterstadhum som jnnan thæt fallæ · eller wtgangæ skulu · Thessa aterstadher ok laghlikin ingield · skulu bøndrene infõra epter lensmannana budhum · som thaar æru wanar wtgifuæs · aff hwario folklande æller hundare · huilikin thæt ey giør / tha skal iak bo thæt *mædh* laghum forfõlghiæ¹ · ok konungs brefuum · ælleghis skulu thessin fornempda land som wndi husit lighat hawæ · i lughne ok i fridhe waræ swa lenge som thessin daghin ok forord standæ vtan alt argt / Alla thessa articlæ ok hwarn therræ i sinom stadh lowum wi Riddara ok swenæ fornempde · widher hedher ok sannind ok godhæ tro · stadhughæ ok obrutlikæ haldæ skulæ · vtan alla ondæ funder ok vtan alt argt / som før ær sagt / Ok til meræ witnilse ok stadhfæstilse · sætiom wi waar incigle mædher stadzens in[c]igle^a i Stocholme fore thetta breff / hwilikt som scrifuat war ok thessin dagthingan giordh · i edz wiik i solentunæ sokn · Anno dominj millesimo ccclxx primo · feria tertia proxima post dominicam Quasi modo genitj.

På baksidan: Placitacio seu treuge.

Av de 26 sigillskårorna sakna 14 st. såväl sigillremsor som sigill, medan 11 st. (nr 5, 6, 12, 14—19, 22, 24) uppvisa kvarsittande sigillremsor, varav dock alla utom nr 19 äro fragment; det enda bevarade sigillet, nr 11, vars rand med omskrift är nästan helt borta, tillhör Stockholms stad (kärntorn på vardera sidan flankerat av ett mindre torn, allt inom krenelerad mur, i vars mitt porttorn med fällgaller; se Sv. sig. fr. medelt. I: 3, 768): [S]ig[illum civitatis Stokholmensis in Svecia].

Av sigillremsorna bära 6 st. (nr 5, 11, 12, 15, 16, 19) text, något som hittills undgått forskningen, och dessa synas vara skurna ur ett ofullbordat och kasserat fördragsutkast. Bredden på det härtill använda pergamentstycket bör ha varit lika med längden på den helt bevarade remsan nr 19 (24,2 cm), och med ledning därav kan även höjden approximativt beräknas (omkr. 16 cm). Remsorna kunna delvis passas samman och ge därvid nedan återgivna text enligt följande:

- a) remsa nr 16: fragment av två rader
- b) nr 19+15: hela raden under a)

- c) nr (5+) 19: halva raden under b)
- d) nr 5+19: två fragment av raden under c)
- e) nr 11: utkastets tre sista ord; texten slutar mitt i raden
- f) nr 12: fragment av obestämbad rad (tillhör narratio ?)

Text (med radindelning som i förläggen):

Rad a)—d)

[.....] wi wiliom ok skulum ther vm giøræ swa mædh [.....]
 [.....] s[wa]s[um w]i lowat hafuom Framledis vil ^ahen[.....]
 i thessum dagh waræ·tha skal han til dagha geen thøm at komæ til thorsarghe·ok han mædh sinom winum
 [.....] draghæ mædh konung haquona mannom ok hielparum · ware thæt swa at thøm
 [.....] konung albrict eller hans fadher [.....] skal thessi[n]

Rad e)

[..... da]gthingan begripin ær /

Rad f)

----- s[wa]l[edi]s^b [.....]d eller vpstandin ær -----

Texten är skriven av samma hand som DS X 45 (jfr ovan) och torde ej heller ha tillkommit alltför långt före detta fördrag. Orden "konung albrict eller hans fadher" i det ovan återgivna brottstycket kunna jämföras med frasen "hwat helder konung albrict eller hans fadher eller andre therra hielparæ ok wini·jnnan koma" i Edsviksfördraget, och det vore därför rimligt att i varje fall sätta konung Albrekts avresa från Sverige omkr. 1 december 1370 (jfr Engström, o. a. a., s. 317) som terminus post quem för föreliggande fördragsutkast; det tidigaste tecknet på att krigstillstånd inträtt torde vara Lars Björnssons brev 1371 15/2 = DS X 24 (så Engström, o. a. a., s. 160). Föreskriften om att Hen(rik Morin?) för att kunna biträda det skisserade stilleståndet skall infinna sig i Torshälla kan jämföras med likartade bestämmelser i Stralsundsfördraget 1364 21/6 (DS VIII nr 7010—7011, s. 519 o. s. 524 f.).

Om händelserna under denna tid ha källorna i övrigt ej mycket att förtälja, men senare forskning har hit velat förlägga ett av den i Edsviksfördraget figurerande riddaren Sten Bengtsson med medhjälpare begånget övergrepp mot biskopsbordet i Strängnäs (se Gottfrid Carlssons utredning i Strängnäs stads historia, 1959, s. 475 f., delvis redan återgiven av Nils Ahnlund i Stockholms historia före Gustav Vasa, 1953, s. 198 med not s. 543 kol. 1). Från denna tid torde även proklamationen mot konung Albrekt DS X 1 härröra.

^a ingigle ms. ^b Osäker läsning.

¹ Jfr lat. *persequi* (se *Heumanns Handlexikon zu den Quellen des römischen Rechts*, 9. uppl. bearb. av Seckel, Jena, 1907, s. 424; *Köstler, Wörterbuch zum Codex Iuris Canonici*, München, 1927—29, s. 261) och *medellågtyska* *worvolgen* (se *Lasch-Borchling, Mittelniederdeutsches Handwörterbuch*, h. 9, Neumünster, 1955, col. 817). Om termen i dansk rätt jfr P. J. Fjörgensen, *Dansk Retshistorie* (1940), s. 518 ff. ² *Möjligen äsyftas Henrik Morin, konung Albrekts fogde på Nyköping och Västerås.*

X 46.

1371 april 18.

Wismar.

Konung Albrekt ger (liksom sina bröder, hertigarna Henrik och Magnus av Mecklenburg) sitt samtycke till faderns, hertig Albrekt av Mecklenburg, försäljning av tvenne kvarnar till staden Wismar.

Orig. på perg. fanns före 1939 i Ratsarchiv, Wismar. Det bar dateringen "Datum et actum Wismer, anno domini millesimo trecentesimo septuagesimo primo, feria sexta post dominicam, qua cantatur Quasi modo geniti" och var be-seglat med konung Albrekts tre-kronorssekret (för detta se H. Fleetwood, *Svenska medeltida kungasigill* II, 1942, s. 60 f. med fig. 55).